

Ami Haute-Loire megyében a sertéstartást, a falusi turizmust és a megújuló energiákat összeköti

Egységben az erő – mondják a sertéstartók

1. kép A húszem - a tető túloldala teljes egészében napelemekkel borított

A sertéstartás Haute-Loire megyében kevésbé jellemző, de ez nem jelenti azt, hogy senki nem foglalkozna vele. Ally községben, a fennsíkon van az a kis termelői húszem, ahol a község polgármester-asszonyának – aki maga is sertéstartó – vezetésével összesen 16 termelő dolgozza föl az előállított sertéseket, valamint közösen működtetik az a falusi

vendégasztalt, ahol a hentesáru egy része helyben el is fogy. A két tevékenység valójában egymással párhuzamosan, egymást kiegészítve fejlődött-fejlődik, de míg a fogadó már több évtizede létezik, a húsföldolgozót csak 1990-ben létesítették és 1995-ben történt meg az előírásoknak való megfeleltetése. Alapvetően sertést dolgoznak föl benne, de újabban már valamennyi birka is itt végzi, az értékesítés alapvetően helyben, a külön erre a célra kialakított boltban történik, de járnak vásárolni is, akár több száz kilométeres távolságokra, ha az adott vásár mérete alapján érdemi bevételre lehet számítani – és természetesen ott vannak minden szombat reggel a helyi piacon. Az üzemben először csak szárazárut és konzervet készítettek, később vált a paletta részévé a tökehús-értékesítés, mivel a bevétel szempontjából ez egyre ígéretesebb terület lett. Az állatokat a 2700 tonna/év kapacitású brioude-i vágóhídon vágják le, ami kifejezetten az ilyen kistermelői vágási igényeket szolgálja ki, legalábbis ami az árbevételét illeti – 82% származik ebből, míg a levágott mennyiségnek ez csupán egyharmadát jelenti. A professzionális kliensektől ugyanis a vágóhíd nem kérhet többet, mint bármelyik más, nagy és modern vágóhíd, ezért kifejezetten az ilyen, úgynevezett családi vágásokból tudják magukat fenntartani. Az itteni 16 termelő mindig hétfőn szállítja az

állatokat Brioude-ba (általában 5-6 darabot) és kedden hozhatják el a félsertéseket, amiket péntekre dolgoznak föl a teljes mértékben EU-normák szerint kialakított helyiségekben – a sonka például három hétig áll sóban, utána 11-12 hónapig érlelik. Az „alapanyagot” általában negyedrészt kínai vérvonalat hordozó sertések adják, ezek előállításakor az anyai vonal rendszerint a [Naïma](#).

2. kép Sonkaérlelés

Természetesen nem tudják magukat függetleníteni az évszakonként ingadozó kereslettől sem, a falusi vendégasztal például csak hat hónapon keresztül van nyitva (május elejétől november végéig¹), a földolgozó viszont egész évben működik, a fő piacot a helyiek jelentik, a turisták

¹ Július-augusztusban minden nap, a többi hónapban csak vasárnap, illetve csoportoknak előzetes egyeztetés alapján bármikor.

viszont érezhetően növelik a forgalmat a nyári hónapokban. A falusi vendégasztal története szorosan összekapcsolódik Ally községgel, ahol annak idején 800 fő lakott, ám a 60-70-es évek nagy elvándorlási hulláma miatt manapság alig 200 lakója van a településnek, a hatvanas években pedig még működő fogadó körül pedig már ez az egy sem lenne meg, ha annak idején az asszonyok nem értik meg, hogy ha nem tesznek semmit, senki nem fog a faluban maradni. 1974-ben 10 család összefogásával és egy termelői csoport (GIE), mint jogi forma égisze alatt nyílt meg a most is működő vendégasztal, a létrehozókat, akik már akkor a turizmusban látták a jövőt, akkor a többiek bolondnak tartották – ma már a negyedik generáció lép be a vállalkozásba. Alapelvük, hogy meg kell maradni a hagyományos, helyi termékeknél – a hentesárut, a burgonyát és a salátát maguk termelik, a többi alapanyagot a környékbeli gazdálkodóktól szerzik be -, de tudni kell újat is adni – a filozófia sikerét évi hatezer vendég igazolja vissza.

3. kép A fogadó részlete

Elmondásuk szerint nem egyszerű egy termelői csoportot működtetni, nekik szerencséjük van, mert régóta és jól ismerik egymást, mindenkinek ugyanazok a céljai és meg tudják osztani egymás között a feladatokat, mindenki azt csinálja leginkább, amihez ért. Fizetést mindenki az elvégzett munka arányában kap, év közben vezetnek a ledolgozott órákat, havonta „előleget” folyósítanak, év végén pedig megtörténik a

„végelszámolás” a bevételhez igazítva. A jelenlegi üzletmenetre nincs panaszuk, a jövedelem a mindenkori minimálbér 1-1,2-szerese.

Szeles vidék az Ally-fennsík, régen szélmalomok dolgoztak erre felé (is)

4. kép Szélkerekek a fennsíkon

Ally község sorsa mára elválaszthatatlanul összefonódott a megújuló energia-termeléssel, hiszen az ország egyik jelentős szélenergia-parkja működik a falut körülvevő fennsíkon. Az itt élők a kilencvenes években már világosan látták, hogy a mezőgazdaságból egyre nehezebb megélni, a környéken ipar nincs, így igyekeztek tehát a turizmusra nyitni, a régi, római kori fölhagyott ezüst- és antimonbányákban egy tanösvényt is kialakítottak. Fölújítottak több elhagyott szélmalmot, egyikben-másikban kifejezetten „szerelmeseknek való” vendégházat alakítottak ki, amiket tavasztól ősziig lehet kibérelni (a zord téli időjárás és a kevés turista miatt télen nem adják ki őket). A szélenergia hasznosításával foglalkozó szakértői irodában dolgozott – a malmok láttán jött az ötlet és

indult el a projekt. Az adóbevétel hatalmasat segít a falu mindennapjain - a 2005-ben elindult

működéskor a 26 szélmotor akkor a maga nemében az egyik legnagyobb ilyen parkot jelentette -, csupán az a „baj” vele, hogy helyben igazából nem teremt sok munkahelyet. Nem lett volna „igazán francia” a történet, ha a projekt tervezésének hallatán a környezetvédők és egyéb civil szervezetek nem lendültek volna „ellentámadásba”, és még a polgármestert is beperelték érdeklődés miatt. A 26 szélmotorból ugyanis kettő az ő birtokára került, viszont erre, mint a döntéshozatali folyamatban részt vevő és a jóváhagyást megadó önkormányzati testületben tag polgármesternek nem lett volna joga. Végül az ellenzők is belátták, hogy a szélerőmű-parkon mindenki csak nyert, mert az önkormányzatnak ennek köszönhetően olyan, a köz javát szolgáló beruházásokra is lett pénze, amiket korábban nem tudtak volna megvalósítani. A malmok és a szélkerekek a turizmusnak is jót tettek, évente 15 ezer látogatót vonzanak a településre. A szélerőművek „járulékos hatásaként” a helyiek egyre inkább érdeklődni kezdtek a többi megújuló energia iránt is, ma pedig már a legtöbb gazdasági épület tetejét – a húsüzemét is – napelemek borítják.

Amit az itteni szélmalomokról tudni érdemes

5. kép Az egyik malom

Ally község régen sokkal nagyobb volt, jelentőségét mi sem mutatta jobban, hogy a telet leszámítva minden hónapban egy hétig is tartó állatvásárokat tartottak itt, amikre még 200 kilométerről is jöttek. A faluban és környékén látható malmok már a 19. században kivétel nélkül dolgoztak - mostanra a 10-ből ötöt rendbe hoztak és fölújítottak -, az egyfajta múzeumnak szolgáló 1817-ben épült és 1956-ban állt le végleg. Lapátjainak percenként legalább 15-öt kellett fordulni, hogy a kövek elérjék a minimálisan szükséges 90 fordulat/perc sebességet ahhoz, hogy az ide hozott búzát és rozst szépen őrölje, egy óra alatt 50 kilogrammot. A helyi szélmalom sajátossága, hogy bejárati ajtajuk kivétel nélkül délkeletre néz – ennek az a magyarázata, hogy a fennsíkon ebből az irányból szinte sosem fúj a szél és így az ajtó előtt sosem forgott a lapát. A bejárattal szemben volt mindig az apró tűzhely,

aminek viszont kellett a huzat. A szélmalom alkonyát nem csak a gépesítés, de a közeli völgyben folyó Allier folyón és vízrendszerén megépített, mintegy 600 vízimalom is jelentette, mivel ezek a szélmalomnál sokkal nagyobb teljesítménnyel is képesek voltak dolgozni.

Somogyi Norbert, Párizs